

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOON

Lp Karmen Joller
Sotsiaalministeerium
info@sm.ee

Teie 28.08.2026 nr 1.2-2/80-1

Meie 22.09.2026 nr 2.3-4/26/3370-2

Arvamus eelnõule

Täname, et saatsite Andmekaitse Inspeksioonile arvamuse avaldamiseks rahvatervishoiu ja tervishoiuteenuste korraldamise seaduse muutmise seaduse eelnõu.

Meil on eelnõu osas järgmised tähelepanekud.

1. Eelnõu § 1 punktiga 5 kavandatakse rahvatervishoiu seadust (RTHS) täiendada §-dega 29¹ ja 29², millega asutatakse kaks andmekogu – Terviseameti laboriinfosüsteem (TALIS) ja Terviseameti järelevalvemenetluse infosüsteemi (MEIS). Mõlema andmekogu andmeid säilitatakse kümme aastat. Sealjuures MEIS andmeid säilitatakse kümme aastat menetluse lõppemisest arvates, kuid TALIS puhul ei ole eelnõus määratud, millisest sündmusest kümneaastast säilitamistähtaega arvutatakse. Kuna tähtaja algus määrab isikuandmete töötlemise tegeliku kestuse, siis tuleb see sätestada seaduses. Soovitame eelnõud selles osas täiendada.
2. Kavandatava § 29¹ lõike 1 järgi peetakse TALIS-t laboriuuringute, mõõtmiste, referentteenuste ja muude laboriteenuste menetlemiseks ning laboriandmete kättesaadavuse ja edastamise tagamiseks nakkushaiguste ja keskkonnatervishoiu ohutuse valdkonnas. Samal ajal nähakse aga eelnõu kavandis 4 ehk TALIS põhimääruse kavandis ette ka kliiniliste uuringute andmed, kaasuv diagnoos, varasemate analüüside tulemused ning andmete edastamine tervise infosüsteemi. Seletuskiri käsitleb lisaks müra, vibratsiooni, elektromagnetväljade, kosmeetikatoodete, tarbekaupade ja muude analüüside tegemist.

Seega ei ole võimalik üheselt aru saada, kas eesmärgi teine pool piirab TALIS kasutamise nakkushaiguste ja keskkonnatervishoiuga või hõlmab TALIS kõiki Terviseameti laboriteenuseid. Leiame, et tegemist ei ole üksnes sõnastusliku küsimusega, vaid andmekogu eesmärk määrab lubatud andmetöötlemise piiri. [Justiits- ja Digiministeeriumi juhise¹](#) (JDM juhise) järgi peab andmekogu eesmärk olema seotud konkreetsete seadusest tulenevate ülesannetega ning seletuskirjast peab nähtuma, miks on just nende andmete töötlemine eesmärgi saavutamiseks vajalik ja miks ei saa eesmärki saavutada vähemate andmetega.

Seetõttu palume täpsustada, milliseid Terviseameti seadusest tulenevaid ülesandeid TALIS kaudu täidetakse ning viia andmekogu eesmärk, seaduse andmekategooriad, põhimääruse andmekoosseis ja seletuskirja kirjeldus omavahel kooskõlla. Kui TALIS hõlmab kõiki Terviseameti laboriteenuseid, siis ei tohiks seaduse eesmärk jätta muljet, et andmete kättesaadavuse ja edastamise eesmärk piirdub ainult kahe valdkonnaga.

3. Kavandatava § 29² lõike 1 järgi hõlmab MEIS eesmärk muu hulgas järelevalve töökorralduse analüüsimist ning otsuste tegemist. Leiame, et selline sõnastus on liiga üldine, ega võimalda

¹ [Andmekaitseõiguse ja avaliku teabe juhised eelnõu koostajale](#)

üheselt mõista, milliseid otsuseid peetakse silmas, kelle kohta neid tehakse ja millise seadusest tuleneva ülesande täitmiseks andmeid kasutatakse. Eriti vajab täpsustamist väljend *otsuste tegemine*, mis võib grammatiliselt hõlmata nii menetlusotsuseid, juhtimisotsuseid, riskihinnanguid kui ka isikuid puudutavaid profileerivaid hinnanguid.

Seletuskiri seob eesmärgi riskipõhise järelevalve, rikkumiste korduvuse ja menetlusosalise varasema käitumise hindamisega. See tähendab, et andmeid võidakse kasutada uute järelevalvemenetluste valikul ja suunamisel. Mõjuhinnangus ei ole aga analüüsitud, kas selline kasutus hõlmab isikute või ettevõtjatega seotud riskiprofiilide koostamist, milliste tunnuste alusel seda tehakse ning kas otsused on automatiseeritud või üksnes ametniku otsust toetavad.

Palume eesmärki täpsustada. Samuti tuleb selgitada, kas MEIS andmete alusel koostatakse riskiprofiile, antakse riskiskoore või tehakse automatiseeritud otsuseid.

4. Kavandatud § 29² lõige 5 sätestab, et *menetlussüsteemi kantud järelevalveandmeid säilitatakse kümme aastat menetluse lõppemisest arvates ning logisid vastavalt põhimääruses sätestatule*. Sama paragrahvi lõigetes 2 ja 3 on aga nimetatud mitu erinevat andmestikku ja isikuandmete kategooriat, sh üldandmed, töökohaandmed, hariduse ja kutse andmed, terviseandmed, tõendites sisalduvad isikuandmed ning haldusaktides sisalduvad andmed. Samas eelnõust aga ei selgu, kas järelevalveandmed hõlmavad kõiki MEIS-s töödeldavaid andmeid või ainult järelevalvetegevuse ja -toimingute andmestikku. Seetõttu ei ole võimalik üheselt kindlaks teha, kas kümneaastane säilitamistähtaeg kohaldub näiteks ka menetlusosalise kontaktandmetele, kaebaja terviseandmetele, fotodele, videotele ja teiste menetlusega seotud isikute andmetele.

Palume eelnõus täpsustada, millistele andmetele kümneaastane säilitamistähtaeg kohaldub. Juhul kui tähtajaga soovitakse hõlmata kõiki menetlussüsteemis töödeldavaid andmeid, tuleks kasutada sama terminoloogiat nagu § 29² lõigetes 2 ja 3.

5. Eelnõule lisatud kavandites 3 ja 4, mis puudutavad vastavalt MEIS ja TALIS põhimäärusi, kasutatakse korduvalt väljendeid, mis ei moodusta täpset ja ammendavat andmekooseisu. Näiteks korraldatakse MEIS põhimääruse §-des 7–11 andmeelemendina *isiku üldandmestik*, kuid samas hõlmab üldandmestik põhimääruse § 6 järgi füüsilise isiku, juriidilise isiku, füüsilisest isikust ettevõtja ja esindaja andmeid, sh lisaks nimele ja isikukoodile ka kontakttelefoni ning meili- ja postiaadressi. Seega ei ole konkreetse järelevalveliigi juures selge, milliste nende isikute milliseid andmeid tegelikult kogutakse ja millal on näiteks vaja sünniaega, isikukoodi, postiaadressi või esinduse kestust (näiteks on küsitav, kas ravimite väljakirjutamise kohta on vajalik koguda ka telefoni ning e-posti aadressi ja postiaadressi või piisab üksnes nimest ja isikukoodist). Samuti kasutatakse põhimäärustes selliseid määratlemata väljendeid nagu *muu vajalik info, märkused uuringutulemuse kohta, arve muud rekvisiidid, menetlust puudutavad lisamärkused* või *menetluse käigus tehtud märkused*, millest ei ole võimalik aru saada, milliseid andmeid tegelikult andmekogusse kogutakse

Oleme [andmekogude juhendi](#)² punktis 3.3 selgitanud, et andmekogusse kogutavate andmete täielik loetelu ei pea olema seaduses. *Seadusega võib täpse andmete koosseisu kehtestamise delegeerida täitevvõimule. Kuid täitevvõim ei saa väljuda seaduse ja volitusnormi raamidest. /.../ Põhimäärus peab sisaldama ammendavat loetelu antud andmekogusse kogutavatest andmetest. Seejuures peab loetelust ka selguma, kelle kohta (st andmesubjektide kategooriad) neid andmeid kogutakse*. Samuti peab [JDM juhise](#) järgi põhimäärus sisaldama täpset ja ammendavat loetelu andmekogusse kantavatest andmetest. Üldsõnaline kategooria ei võimalda aru saada, milliseid andmeid tegelikult kogutakse.

Soovitame põhimäärustes asendada avatud väljendid konkreetsete andmeväljade või suletud andmekategooriatega. Lisaks, kui soovitakse kasutada vabatekstivälju, siis tuleb määrata selle otstarve ja piirid, mitte lubada määratlemata „märkuste“ kogumist igas andmestikus. Ühtlasi palume vabatekstiväljade kasutamise vajadust ja otstarvet seletuskirjas eraldi põhjendada.

² [Andmekogude juhend](#)

6. Mõlema põhimääruse § 2 lõike 3 järgi võib volitatud töötleja kaasata teise volitatud töötleja, sõlmida temaga lepingu ja teavitada vastutavat töötlejat sellest mõistliku aja jooksul. Juhime tähelepanu sellele, et IKÜM artikli 28 lõike 2 järgi ei või volitatud töötleja kaasata teist volitatud töötlejat ilma vastutava töötleja eelneva konkreetse või üldise kirjaliku loata. Üldise loa korral peab vastutaval töötlejal olema võimalus muudatusele vastuväiteid esitada. Antud juhul see põhimäärustest selliselt välja ei tule, mistõttu palume viia säte kooskõlla eelneva loa nõudega. Üksnes tagantjärele teavitamisest ei piisa.
7. MEIS põhimääruse § 14 lõike 8 järgi avalikustatakse ettekirjutuse andmed AvTS-s sätestatud korras. Seletuskirjas märgitakse, et ettekirjutuse andmed võivad olla avalikud. Samas eelnõust ega põhimääruse kavandist ei selgu siiski, millised ettekirjutuses sisalduvad andmed avalikustatakse, millisel eesmärgil ja kui kaua need avalikuna hoitakse. Samuti ei nähtu, kuidas välditakse terviseandmete, kontaktandmete ning menetlusega seotud kolmandate isikute andmete avalikustamist.

JDM juhise kohaselt peab isikuandmete aktiivseks avalikustamiseks olema seaduses selge õiguslik alus, milles määratakse avalikustamise eesmärk, avalikustatavad andmekategooriad ja avalikustamise kestus. Üldine viide AvTS-le sellist õiguslikku alust ei asenda. Seega, kui kavandatakse ettekirjutustes sisalduvate isikuandmete aktiivset avalikustamist, tuleb selle tingimused ja ulatus sätestada seaduses. Kui avalikustatakse üksnes anonüümised andmeid või juriidilisi isikuid puudutavaid andmeid, tuleb põhimääruse säte sõnastada vastavalt sellele piirangule.
8. Mõlema põhimääruse järgi vastutab esitatud andmete õigsuse eest andmete esitaja. Leiame, et selliselt sõnastatud säte võib jätta eksliku mulje nagu ei vastutaks vastutav töötleja üldse andmekogu andmete õigsuse eest. Selgitame, et andmete edastaja vastutab küll edastatavate andmete õigsuse eest, kuid andmekogu terviku vaatest vastutab andmete õigsuse ja ajakohasuse eest siiski andmekogu vastutav töötleja. Palume täiendada regulatsiooni vastutava töötleja kohustusega tagada andmekogu andmete õigsus, ajakohasus ja parandamine. Andmeandja vastutust ei tohiks sõnastada vastutava töötleja IKÜM artikli 5 lõikest 2 tulenevat vastutust välistavalt.
9. Mõlemas põhimääruses nähakse ette, et paberil esitatud andmed kantakse elektroonilisse infosüsteemi ning originaal arhiveeritakse Terviseametis. Samas ei selgu põhimäärustest, kui kaua originaali säilitatakse ja kas see võib jääda alles ka pärast elektrooniliste andmete säilitamise tähtaja lõppemist ja andmete kustutamist. Leiame, et paberil dokumentide arhiveerimine Terviseametis ei tohi kaasa tuua olukorda, kus samu isikuandmeid säilitatakse teisel andmekandjal seaduses sätestatud tähtajast kauem ja seda ilma eraldi õigusliku aluseta.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Pille Lehis
peadirektor

Terje Enula
Terje.Enula@aki.ee
627 4144